

TROMS OG FINNMARK STATSADVOKATEMBETER

Riksadvokaten
Postboks 8002 Dep
0030 OSLO

DERES REF.:

VÅR REF.:
2017/00909-002 LFA005
09

DATO:
01.02.2018

HØRINGSSVAR - NOU 2017:5 - EN PÅTALEMYNDIGHET FOR FREMTIDEN (PÅTALEANALYSEN)

Det vises til at opprinnelig høringsfrist var satt til 1. oktober 2017, og at denne nå er forlenget til 1. februar 2018, ref. mail fra førstestatsadvokat Harald Strand av 5. desember 2017. Det beklages at høringssvaret fra Troms og Finnmark statsadvokatembeter ikke er inngitt tidligere.

Innledning:

NOU 2017:15 – En påtalemyndighet for fremtiden, er i grove trekk gjennomgått her. I det alt vesentlige er statsadvokatene enige i beskrivelsen av nå-situasjonen, og en finner heller ikke grunn til å kommentere de mange enkeltheter i beskrivelser og vurderinger under kapittel 1 til og med 15.

I det følgende vil det knyttes enkelte kommentarer til de til sammen 21 forslag til tiltak som beskrevet under kapittel 15. En antar samtidig at slike kommentarer kan være til nytte for Justis- og Beredskapsdepartementet i deres videre arbeide i å forme påtalemyndighetens struktur og oppgaver for framtiden.

Tiltak 1 – Påtalemyndighetens samfunnsoppdrag:

Utvalget har, for å synliggjøre påtalemyndighetens rolle, gitt forslag til definisjon som nevnt i påtaleanalysen på side 168.

Troms og Finnmark er i utgangspunktet enig i dette, samtidig som det er grunn til å minne om at påtalemyndighetens rolle, myndighet og oppdrag allerede må anses godt forankret i straffeprosessloven og påtaleinstruksen.

Et annet moment er å minne om at påtalemyndighetens kanskje viktigste og mest fremtredende rolle er å aktorere straffesaker for de tre rettsinstanser, hvilket bør fremheves og gjerne også inntas som et tillegg til den foreslåtte definisjonen som nevnt. Det er fint å rette fokus mot påtalemyndighetens rolle som kontrollør og rettssikkerhetsgarantist m.v.

Samtidig er det slik at en påtalemyndighet som ikke har tilstrekkelig fokus på ırettef3ring av straffesakene for domstolene vanskelig vil v3re i stand til 3 l3se sitt samfunnsoppdrag.

Tiltak 2 – Kompetanse:

Utvalget konkluderer med at dagens kompetansetilbud til statsadvokatene og p3talejuristene ikke er godt nok og at kompetanseutviklingen m3 styrkes.

Dette er Troms og Finnmark statsadvokatembeter enig i. Hvorvidt ansvaret for kompetanseutvikling, som foresl3tt, skal legges under Politih3gskolen eller Riksadvokatembetet, har vi imidlertid ingen sterke formeninger om. Et praktisk og formelt samspill er nok her 3 foretrekke. Uansett m3 den faglige forankringen, herunder sp3rsm3l om hvilke deler av kompetanseutvikling som skal gis prioritert, klart legges i samme "linje" som beslutnings- og kompetanseforhold etter straffeprosessloven og ellers, nemlig under Riksadvokatembetet.

Tiltak 3 – 3kt stabskraft ved Riksadvokatembetet:

Utvalget fremhever riksadvokatens helt spesielle rolle i utviklingen av p3talemyndigheten som etat, hvilket favner om etats- og fagledelse, strategi og utvikling, strategisk rettsutvikling, kompetanseutvikling og ulike prioriteringssp3rsm3l. Utvalget beskriver arbeidet som utf3res ved embetet 3 v3re av h3y kvalitet, men at dagens rammer setter klare begrensninger for grad og omfang av oppf3lgnings- og gjennomf3ringsevne. Utvalget foresl3r f3lgelig at riksadvokatembetet m3 styrkes p3 de nevnte omr3der m.v.

Troms og Finnmark statsadvokatembeter er ubetinget enig i dette og st3tter utvalgets forslag fullt ut.

Tiltak 4 – En mer fleksibel kompetansefordeling mellom riksadvokaten og statsadvokatene:

Utvalget mener utviklingen b3r g3 i retning av at p3talekompetansen flyttes nedover i etaten, hvilket kan skje ved at delegasjonshjemlene slik disse fremg3r av straffeprosesslovutvalgets utkast § 2-11 benyttes aktivt. Utvalget har herunder dr3ftet straffeprosesslovutvalgets utkast og kommet fram til at de kan gi sin tilslutning til dette.

Troms og Finnmark statsadvokatembeter legger til grunn at forslaget vil inneb3re en viss utvidelse av dagens kompetanseforhold fra statsadvokatene til politiet, i tillegg til at riksadvokaten gis adgang til 3 delegerer p3talevedtaket i enkelte saker til statsadvokatene. Atter foresl3s en generell adgang – ved instruks – til 3 bestemme at saker som h3rer under statsadvokatene kan avgj3res av p3talemyndigheten i politiet, samt at statsadvokatene gis mulighet til – i den enkelte sak – 3 delegerer avgj3relsen av p3talesp3rsm3let til politiet.

Troms og Finnmark statsadvokatembeter 3nsker 3 mane til en viss forsiktighet n3r det gjelder forslaget om 3 endre dagens kompetansefordeling mellom statsadvokat og politi. For det f3rste anser vi at dagens ordning fungerer p3 en utmerket m3te, hvilket gj3r det vanskelig 3 se relevante behov for endringer. For det andre, og som omtales n3rmere under tiltak 6, er et visst volum saker til ordin3r p3talebehandling ved statsadvokatembetene en n3dvendig forutsetning for 3 kunne utf3re en relevant og forsvarlig fagledelse av politiet.

Atter kommer de generelle betenkeligheter – ut fra objektivitetsbetraktninger - ved 3 la samme instans som iverksetter og gjennomf3rer etterforskning ogs3 treffe p3talevedtak samt ırettef3re saken for domstolen. Den rettsikkerhetsgaranti som ligger i at statsadvokatene – etter en *second opinion* – avgj3r p3talesp3rsm3let i de alvorligste straffesakene, m3 ikke undervurderes eller devalueres.

Troms og Finnmark statsadvokatembeter tillater seg etter dette å foreslå at dagens kompetansefordeling mellom statsadvokat og politi i det alt vesentlige opprettholdes, men utelukker samtidig ikke at det kan være behov for enkelte justeringer. For øvrig tiltres utvalgets forslag.

Tiltak 5 – Økt bruk av forskning i straffesaksbehandlingen:

Utvalget understreker viktigheten av en fri og uavhengig forskning, og nevner herunder det selvsagte, nemlig at forskningsbasert kunnskap vil kunne bidra til å høyne kvaliteten på straffesaksarbeidet.

Troms og Finnmark statsadvokatembeter er enig i de to forslagene som fremmes av utvalget; nemlig 1) at Riksadvokatens kobling til PHS formaliseres og videreutvikles og 2) at forutsetningene for å drive løpende kompetansearbeid med Riksadvokatembetet styrkes. Følgelig henger de to forslagene sammen med tiltak 3 som nevnt foran, nemlig behovet for økt stabskraft ved Riksadvokatembetet,

Tiltak 6 – En redefinering av statsadvokatrollen:

Utvalget foreslår å redefinere statsadvokatrollen, herunder ved å foreslå at økt og mer systematisk fagledelse vil bidra til høyere kvalitet i straffesaksbehandlingen. Som en oppsummering på sin drøftelse skriver utvalget på side 192 blant annet at statsadvokatene i fremtiden må identifisere seg med rollen som fagleder, og i mindre grad se på seg selv som en enkeltsaksbehandler.

Troms og Finnmark statsadvokatembeter stiller seg tvilende til dette forslaget.

For det første har etaten ved flere anledninger de siste 20 årene forsøkt å dreie statsadvokat-rollen mer i retning av økt fagledelse av politiet, uten at nevneverdige endringer – over tid – er oppnådd. Dette skyldes neppe vrangvilje eller motforestillinger fra statsadvokatene, men heller den omstendighet at de alvorlige straffesakene er blitt flere, mer kompliserte, mer omfattende og dermed mer tidkrevende. Dette gjelder både under statsadvokatenes løpende oppfølging av politiets etterforskning, under egen påtalehåndtering, under forberedelser og – ikke minst – ved irettføring av sakene for domstolene.

For det andre er det nå en gang slik at fagledelsen av politiet uløselig henger sammen med muligheten for å sette seg inn i og deretter overprøve/kontrollere politijuristenes påtalevedtak, herunder med mulighet til å gi skriftlige pålegg og føringer og/eller konkrete tilbakemeldinger på den enkelte sak. Den løpende straffesaksbehandlingen ved statsadvokatembetene, hvilket krever et visst volum, en viss kontinuitet og en viss tematisk bredde, er dermed en nødvendig forutsetning for statsadvokatenes fagledelse av politiet. Atter henger statsadvokatenes erfaringer/kompetanse med å gjennomføre aktorater tett sammen med fagledelse av politiet. Forenklet og oppsummert kan det anføres at den innholdsmessige kvaliteten på statsadvokatenes fagledelse av politiet kommer som et ferskt og godt biprodukt av den løpende straffesaksbehandling og irettføring av saker for domstolene.

For det tredje er ikke fagledelse bare avhengig av kunnskap og kvalitet på kunnskap, jf foran om dette, men i stor grad også relatert til grad av tillit. Statsadvokatene har i alle år hentet egen faglig autoritet og troverdighet fra sine erfaringer med saksbehandling og påfølgende irettføring av alvorlige og ofte kompliserte saksforhold ved alle landets tre rettsinstanser. Når en statsadvokat, mellom de mange slagene i retten, utøver fagledelse av politiet, antas det at politiadvokatene både kjenner seg igjen i og har tillit til det budskap som statsadvokatene fremmer. Troms og Finnmark statsadvokatembeter stiller seg følgelig

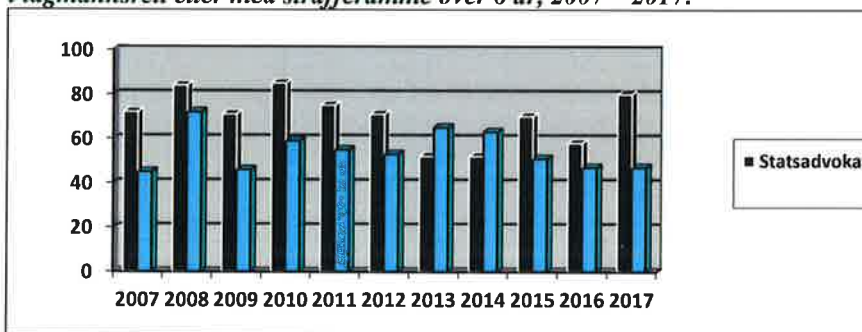
tvilende til om statsadvokatenes gjennomslagskraft i fagledelsen av politiet vil være den samme uten omfattende, bred, løpende og tidsaktuell erfaring som saksbehandlere og aktorer som foran nevnt.

For det fjerde opplever vi at både domstolene og politijuristene ønsker at statsadvokatene skal iretteføre flere saker for domstolene enn tilfellet er i dag. Vi har den senere tid mottatt tilbakemeldinger fra Hålogaland lagmannsrett om at "- denne saken burde vært iretteført av statsadvokat istedenfor politiadvokat". Og, det er et ofte oppdukkende ønske fra politiadvokatene om at "- denne saken må statsadvokatene aktorere", hvilket og omfatter saks kategorier som etter straffeprosessloven § 76 som hovedregel skal iretteføres av politijurist.

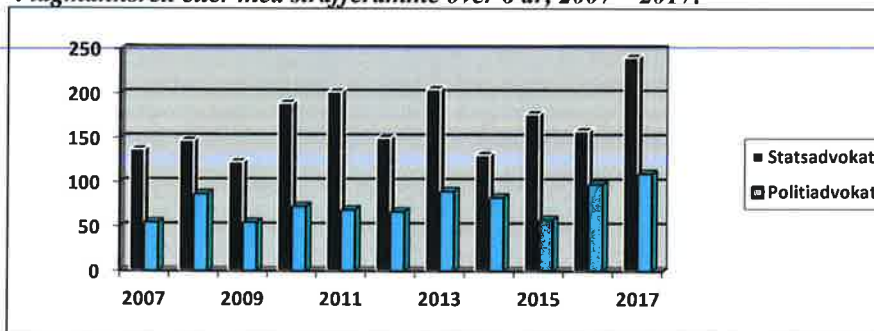
Troms og Finnmark statsadvokatembeter har gjennom en årrekke praktisert en ordning hvoretter politiadvokatene som den klare hovedregel irettefører egne saker i lagmannsretten etter oppnevning herfra. Forutsetningen er at vedkommende politiadvokat har utvidet påtalekompetanse og at det ikke foreligger andre særskilte omstendigheter. Når det gjelder oppnevning av politiadvokater til aktorater i tingrettene med strafferamme over 6 år, oppnevnes politiadvokater (med utvidet påtalekompetanse) i de oversiktlige, mindre krevende og mindre alvorlige narkotikasaker, voldslovbrudd og seksuallovbrudd.

Fordelingen av aktorater i lagmannsrettene og i saker med strafferamme over 6 år kan best illustreres med henvisning til figur 1 og 2 under.

Figur 1, Antall aktorater totalt, med statsadvokat i alle instanser og med politiadvokat i lagmannsrett eller med strafferamme over 6 år, 2007 – 2017:

Figur 2, Antall rettsdager totalt, med statsadvokat i alle instanser og med politiadvokat i lagmannsrett eller med strafferamme over 6 år, 2007 – 2017:

Troms og Finnmark statsadvokatembeter antar at balansen mellom oppnevning av politiaktor eller egen iretteføring ved statsadvokat er rimelig og god.

Vi ønsker med dette å kort poengtere at det ikke uten videre er enkelt, enn mindre – av flere grunner - ønskelig, å overføre en vesentlig større del av aktoroppgaven fra statsadvokat til politiadvokatene, slik utvalget foreslår.

Utvalget foreslår videre at også embetslederrollen bør profesjonaliseres, med økt vekt på etatskompetanse, strategi og utvikling. Det vurderes herunder som helt nødvendig å utvikle embetslederrollen til å bli en tydeligere lederrolle i alle retninger, hvilket angis å ha sider både mot politiet, internt ved statsadvokatembetene og mot Riksadvokaten.

Troms og Finnmark statsadvokatembeter er i utgangspunktet enig i dette, men vil samtidig advare mot å dreie funksjonen som embetsleder ved de små og mellomstore statsadvokatembetene for mye i retning av en rolle som rene administratorer. Som for statsadvokatene, er det for embetsleder fremdeles slik at kvalitetsmessig og tidsrelevant fagledelse er et biprodukt av den løpende interaksjonen ved embetet, utad mot politiet og sist, men ikke minst, tuftet på erfaringer fra egen straffesaksbehandling og iretteføring av straffesaker ved domstolene.

Det må her minnes om at kontinuerlig faglig utvikling er en absolutt og nødvendig forutsetning for å henge med i svingene, hvilket både gjelder mot domstolen, mot partene og mot den stadig raskere rettsutviklingen straffesakskjeden nå genererer. Atter kommer nye krav til praktisk straffesakshåndtering, til digitalisering, til krav om økt interaksjon med samarbeidende instanser osv. For å utøve funksjonen som embetsleder – slik statsadvokatembetene er organisert i dag – hjelper det slik fint lite å bare delta aktivt i møter, skrive strategidokumenter og utøve målstyring. Embetslederne må fremdeles først og fremst være fagpersoner.

Samtidig legger Troms og Finnmark statsadvokatembeter til grunn at enkelte av utvalgets syv strekpunkter som nevnt på side 193 kan ha noe for seg og slik bør tas med i det videre arbeidet med å utvikle statsadvokatembetene videre. Vi tillater oss etter dette å foreslå at dette utviklingsarbeidet fremmes innen rammene av det eksisterende lederkollegium, nemlig på embetsledernivå, ikke ved å nedsette nok et utvalg.

Tiltak 7 – En styrking, videreutvikling og profesjonalisering av fagledelsen:

Utvalget peker på at fagledelsen i Den høyere påtalemyndighet (DHP) er under utvikling. Med henvisning til de tiltak som er iverksatt ved Oslo statsadvokatembeter reiser utvalget spørsmålet om det utviklingsarbeidet som har funnet sted den senere tid er tilstrekkelig. Under henvisning til faktorene kapasitet, kompetanse, strukturer, prioriteringer, strategisk planverk, implementeringsstrategi og motivasjon, legger utvalget til grunn at det kreves ytterligere utvikling av DHPs fagledelse.

Troms og Finnmark statsadvokatembeter viser om dette til de momenter som er omhandlet foran under tiltak 6.

Samtidig må det minnes om at de små og mellomstore statsadvokatembetene ikke er organisert med en egen "fagledelses-avdeling" slik Oslo statsadvokatembeter er, men isteden utøver den løpende fagledelse som beskrevet foran i et samspill mellom embetsleder og statsadvokatene. Dette betyr særlig for statsadvokatene at fagledelse må finne sin plass mellom andre gjøremål, i første rekke mellom håndtering av egen straffesaksportefølje og aktorgjerningen. Og, en antar det på kort sikt ikke vil være aktuelt å organisere de små og mellomstore statsadvokatembetene etter nevnte "Oslo-modell", hvilket på kort sikt betyr at spørsmålet om en utvidet og mer tidsrelevant fagledelse må finne sin plass innenfor eksisterende struktur og personellressurser.

Tiltak 8 – Handlingsrom til økt fagledelse:

Utvalget mener at dersom fagledelsen skal prioriteres i større grad enn i dag, må det skapes et nødvendig handlingsrom. Dette kan tenkes å skje på flere måter, eksempelvis ved å ansette flere statsadvokater, gjennom å jobbe mer effektivt eller ved en reduksjon i oppgaveporteføljen.

Påtaleanalyseutvalget mener at handlingsrommet best skapes ved en reduksjon i oppgaveporteføljen, hvor statsadvokatnivået avlastes med enkeltsaker og særlig aktorater. Statsadvokatene bør i større grad enn i dag konsentrere straffesaksbehandlingen sin om de mer kompliserte og prinsipielle sakene, og flere oppgaver bør overføres til påtalemyndigheten i politiet.

Troms og Finnmark statsadvokatembeter viser om dette til drøftelsen foran under tiltak 4 og 6 hvor vi frarår å endre statsadvokatenes ansvarsområde for påtalevedtak og irettføring av straffesaker sammenlignet med i dag.

Samtidig er vi ikke i tvil om at en økt satsing på DHP, ved tilførsel av en til to statsadvokater til hvert av de små og mellomstore statsadvokatembetene, raskt vil kunne omsettes i mer omfattende og kvalitativt bedre fagledelse av politiet.

Tiltak 9 – En reduksjon i antall statsadvokatembeter og opprettelse av faglederstillinger:

Utvalget foreslår at antall statsadvokatembeter bør reduseres. Forslaget må ses i sammenheng med den foreslåtte satsingen på fagledelse, med gode regionale fagmiljøer. Seks regionale embeter (i tillegg til NAST og Økokrim) fremstår som faglig fornuftig. Utvalget fremhever at hvert embete slik i utgangspunktet vil ha to politidistrikter underlagt seg, noe som er en klar fordel i et komparativt perspektiv. Gitt en slik satsing på fagledelse, foreslår utvalget at det bør opprettes en faglederstilling ved hvert av de nye embetene. Disse stillingene blir sentrale i utviklingen av den regionale fagledelsen, og forutsettes å samhandle tett med den sentrale fagledelsen ved Riksadvokatembetet.

Troms og Finnmark statsadvokatembeter har ikke tilstrekkelige forutsetninger for å mene noe om forslaget til reduksjon eller sammenslåing av statsadvokatembeter generelt, og avgrenser følgelig denne drøftelsen til Nord-Norge.

Allerede Nord-Norges langstrakte geografi taler klart imot en sammenslåing mellom Nordland statsadvokatembeter og Troms og Finnmark statsadvokatembeter. Som eksempel kan nevnes at avstanden gjennom Norge fra Brønnøysund til Kirkenes er hele 1.612 km. Avstanden fra Bodø til Tromsø er 552 km. I korte trekk betyr dette at statsadvokatene, enten de er lokalisert i Bodø eller i Tromsø, som hovedregel må reise med fly for å møte i tingrettene utenbys.

Gitt en sammenslåing av statsadvokatembetene i Nord-Norge, vil det slik være nødvendig å etablere et avdelingskontor, eksempelvis i Bodø (som ikke ligger i samme by som Hålogaland lagmannsrett), hvilket vil gi minimumsbemanning av både statsadvokater og kontorpersonale samt komplekse administrative utfordringer og krevende ledelsesspenn. En delt ordning vil også kreve en viss reiseaktivitet mellom kontorstedene i Bodø og Tromsø, hvilket vil koste både tid og penger, dvs. føre til økte administrative kostnader.

Atter kommer den omstendighet at Troms og Finnmark statsadvokatembeter allerede i dag har overordnet påtaleansvar for to politidistrikt, nemlig Troms politidistrikt og Finnmark politidistrikt. I tillegg kommer overordnet påtaleansvar for Sysselmannen på Svalbard og Kystvakten (gjelder for etterforskning av fiskerisaker i Nord-områdene).

Sammenholdt med dagens organisering, med Nordland statsadvokatembeter og Troms og Finnmark statsadvokatembeter, hver for seg, er det vanskelig å se at en sammenslåing – som foreslått av utvalget – vil kunne gi nevneverdige positive effekter.

Tiltak 10 – Statsadvokatenes rolle i påtalejuristenes ansettelses- og karriereløp:

Utvalget mener at statsadvokatene bør ha en rolle i ansettelsen av påtalejuristene i politiet. Særlig gjelder dette ved videre ansettelser eller faste ansettelser. Da vil statsadvokatene normalt sett ha et grunnlag for å kunne bidra i prosessen. Hvordan dette best kan skje, overlates til de involverte etatene å vurdere.

Troms og Finnmark statsadvokatembeter kan ikke slutte seg til dette. Siden statsadvokatene ikke har arbeidsgiveransvar for politijuristene, er det heller ikke naturlig at statsadvokatene har en formell rolle inn i ansettelsesprosessene. Noe annet er å bli tatt med på råd under ansettelsesprosessen, hvilket vi allerede har gode erfaringer med.

Troms og Finnmark statsadvokatembeter finner grunn til å tilføye at det nok kan være behov for å kartlegge søkere til politijuriststillingene noe bedre og mer systematisk enn i dag. En ting er å legge vekt på søkerens teoretiske ferdigheter og skriveferdigheter, hvilket - som kjent - fremkommer av karaktersetningen ved de juridiske fakulteter. Noe annet er vekting av muntlige ferdigheter og personlige egenskaper, hvilket særlig har en side mot irettføring av straffesaker ved tingrettene og lagmannsrettene. Troms og Finnmark statsadvokatembeter stiller seg følgelig positive til å gi generelle innspill til påtalelederne om hvilke personlige egenskaper som bør vektes i kartleggingen av søkere som nevnt.

Tiltak 11 – En klargjøring av påtalemyndighetens rolle som leder av etterforskningen:

Utvalget mener økt kompetanse og gjennomslagskraft hos politijuristene vil styrke gjennomslagskraften og kvaliteten på straffesaksbehandlingen. Slik kompetanseheving må omfatte utvidet kunnskap om politietaten, forståelse av hva rollen som etterforsningsleder faktisk krever om innebærer. Utvalget ønsker ikke å nærmere konkretisere hvordan kompetanseheving på dette feltet best kan skje, men peker isteden på riksadvokaten.

Troms og Finnmark statsadvokatembeter er enig at oppgavene og rollen til politijuristene er svært viktig for gjennomslagskraft og kvalitet på straffesaksbehandlingen. Vi er på generelt grunnlag kjent med at denne rollen utøves noe forskjellig og at det kan herske en viss usikkerhet om hva denne rollen omhandler.

Denne usikkerhet synes til en viss grad forsterket under den pågående omorganiseringen av politidistriktene ("prosjekt nytt politidistrikt"), hvilket er påpekt av flere politiadvokater i forbindelse med statsadvokatens inspeksjoner av politidistriktene i 2017. Det er her tilstrekkelig å nevne elementer som etableringen av nye politileder-sjikt, etablering av nye geografiske driftsenheter, etablering av felles etterforskningsenheter og felles straffesaksinntak. Samtidig er politidistriktene i ferd med å utarbeide instruks for å klargjøre ulike roller og ansvarsforhold som følge av "prosjekt nytt politidistrikt", hvilket også omhandler påtalemyndigheten. Det er slik for tidlig å si noe mer om utvalgets forslag nå.

Tiltak 12 – En ressurstilførsel til påtalemyndigheten i politiet:

Utvalget foreslår å styrke påtalemyndigheten i politiet. Det pekes dels på behovet for å skape et handlingsrom til å prioritere etterforskningsledelse i større grad enn i dag, dels på konsekvensen av endringer i oppgaveporteføljen i DHP (hvilket særlig refererer til tiltak 4 og 6). Utvalget peker særlig på at en økning i antall aktorater vil medføre en ressursmessig merbelastning for politijuristene. Også behovet for etatskompetanse og omkring etterforskningsledelse vil medføre et ressursuttak.

Troms og Finnmark statsadvokatembeter viser til drøftelsen foran under tiltak 4 og 6, hvor vi generelt stiller oss tvilende til forslaget om å redefinere statsadvokatrollen og hverken finner det ønskelig eller enkelt å overføre et større ansvar for irettføring av straffesaker fra statsadvokatene til politiet. Vi finner – som nevnt – heller ikke grunn til å støtte forslaget

om å delegere avgjørelsen av tiltalespørsmålet fra statsadvokatene til politiet i vesentlig større omfang enn i dag. Det vises atter til drøftelsen under tiltak 8 hvor vi har tillatt oss å foreslå en satsing på DHP i form av utnevning av flere statsadvokater.

Når det gjelder behovet for økte ressurser til påtalemyndigheten i politiet grunnet i behovet for en mer aktiv etterforskningsledelse, vises til drøftelsen foran under tiltak 11. Vi er her enig med utvalget i at en utredning om dette utstår i tid til de verserende endringsprosessene under "prosjekt nytt politidistrikt" er fullført og får satt seg.

Et annet moment er ordningen med gjennomføring av tilrettelagte avhør ved Statens Barnehus, som ble innført 1. oktober 2015, og som fra politiadvokathold meldes å være betydelig mer ressurskrevende enn den gamle ordningen med dommeravhør i regi av domstolene. Atter kommer en betydelig økning i antall besluttede og gjennomførte tilrettelagte avhør av barn sammenlignet med tidligere, hvilket ytterligere har krevd økt ressursbruk. Siden de nevnte effekter for påtalemyndigheten i politiet er resultat av en ønsket og villet satsning fra politiske myndigheters hold, finner vi det rimelig at dette tas med i vurderingen av behovet for økt ressurstilførsel til påtalemyndigheten i politiet.

Tiltak 13 – Nye stillingskategorier i påtalemyndigheten i politiet – et mer strukturert system:

Utvalget foreslår at det bør utarbeides et mer strukturert system når det gjelder innholdet i de forskjellige stillingskategoriene til påtalemyndigheten i politiet, herunder en plan for et helhetlig karriereløp. Til stillingene må det knyttes et nærmere spesifisert innhold og kvalifikasjonskrav. Dagens praktisering er i følge utvalget veldig tilfeldig og lokalt tilpasset.

Troms og Finnmark statsadvokatembeter slutter seg til forslaget. Om dette skal ha noe for seg, må det imidlertid knyttes nærmere kvalifikasjonskrav og innhold/instrukser til de ulike stillingskategoriene. Det ligger enkelt og naturlig i dette at en politifullmektig håndterer enkle og mindre alvorlige straffesaker på sitt bord og i retten, mens en politiadvokat på høyeste trinn må forventes å håndtere straffesaker som i alvorlighet, kompleksitet og omfang ligger tilnærmet opp til hverdagen for statsadvokater.

Vi er slik enig i at det foretas en gjennomgang av dagens organisering, med sikte på en mer strukturert løsning, og at også statsadvokatene inviteres til å komme med innspill.

Tiltak 14 – Merkantil støtte:

Utvalget ser det slik at den merkantile støtten til påtalejuristene i noen grad må styrkes. I tillegg mener utvalget det bør vurderes om ansvaret for straffesakskontorene må legges under påtalemyndighetens ansvarsområde.

Troms og Finnmark statsadvokatembeter er enig i dette, men forstår det samtidig slik at felles påtaleenhet ved både Troms politidistrikt og Finnmark politidistrikt allerede i dag er organisert slik at straffesakskontorene er organisert under felles påtaleleder.

Tiltak 15 – Utstyrspakke til påtalejuristene:

Utvalget foreslår at det bør lages en standardisert utstyrspakke til alle landets påtalejurister.

Troms og Finnmark statsadvokatembeter er enig i dette og tillater seg å foreslå at også statsadvokatene omfattes av forslaget.

Tiltak 16 – Bedre IKT-verktøy og brukeropplæring:

Utvalget viser til handlingsplan for løft av etterforskningsfeltet, hvor IKT-satsingen er omtalt, og gir dette forslaget til tilslutning.

Troms og Finnmark statsadvokatembeter er enig i dette og viser til den redegjørelse som er gitt i utvalgets rapport.

Tiltak 17 – Kontrolletatene – utvidet bruk av forenklet forelegg, overføring til forvaltningen for vurdering av administrativ sanksjon og avkriminalisering:

Utvalget foreslår å utvide rammene for kontrolletater til å avgjøre saker ved forenklet forelegg. Det foreslår videre at det gis et vidt rom for å benytte den vedtatte hjemmelen i straffeprosessloven § 71c til å henlegge straffesaker med overføring til forvaltningen for vurdering av administrativ sanksjon. Atter foreslås å vurdere avkriminalisering av mindre overtredelser og av saksområder som er perifere i kriminalitetsbekjempelsen.

Troms og Finnmark statsadvokatembeter legger til grunn at utvalgets forslag reiser flere store og prinsipielle spørsmål hvilket klart vil falle utenfor rammene av dette formatet å besvare.

Utvalgets forslag synes atter for lite gjennomarbeidet til at det kan være aktuelt å gå videre med dette nå. Det bør her være tilstrekkelig å vise til områdene trafikk, toll, skatt, fiskeri, akvakultur, osv, hvilket hver for seg fordrer en mer omfattende kartlegging, grunnleggende drøftelser og prinsipielle grensedragninger mellom området for forvaltningssanksjoner og anmeldelser til politiet. En finner følgelig ikke grunn til å kommentere dette ytterligere nå.

Tiltak 18 – Et tilgjengelig og oppdatert regelverk:

Utvalget foreslår å utarbeide et mer strukturert system, hvor nødvendig kildemateriale samles, og hvor det innføres et tydelig redaktøransvar lagt til Riksadvokatembetet. Dette vil gi korte beslutningslinjer og bidra til at databasen kan holdes løpende oppdatert. Forslaget må ses i sammenheng med utvalgets forslag om en egen rettsenhet hos riksadvokaten.

Troms og Finnmark statsadvokatembeter er enig i utvalgets beskrivelser og forslag og tiltrer de beskrivelser som er gitt av utvalget under punkt 14.4.

Tiltak 19 – En servicestrategi:

Utvalget etterlyser en samlet servicestrategi. Denne bør omfatte hele påtalemyndigheten. Området må forankres sentralt, og det naturlige er at ansvaret legges til riksadvokaten. Som eksempler til forbedringspunkter nevnes behov for bedre underretninger i brev form ved beslutning om henleggelse, bedre oppfølging av forsvarere og bistandsadvokater samt bedre kommunikasjon med fornærmede.

Troms og Finnmark statsadvokatembeter er enig med utvalget og støtter forslaget om å utvikle en bedre servicestrategi for påtalemyndigheten.

Tiltak 20 – Etiske retningslinjer:

Utvalget foreslår å etablere et uavhengig etisk råd eller tilsynsorgan, som kan behandle klager over uetisk atferd, og hvor rådets avgjørelser publiseres på samme måte som for advokater og dommere.

Troms og Finnmark statsadvokatembeter viser om dette til riksadvokatens rundskriv av 29. juli 2017 – etiske retningslinjer for medarbeidere i påtalemyndigheten – som nylig er gjennomgått og deretter søkes etterlevet gjennom hele oppgaveløsningen til statsadvokatembetet. Det vises atter til de styringsmuligheter, herunder med mulighet for tilrettevisning og/eller sanksjoner, som ligger i de eksisterende ansvars- og kommandolinjer, hvilket klart skiller seg fra organiseringen av dommerembetene. Atter kommer ordningen med spesialenheten for politisaker. Vi kan følgelig vanskelig se

behovet for å opprette nok et organ, i tillegg til de nevnte systemer, for å optimalisere påtalemyndighetens etterlevelse av objektivitet og god påtaleskikk m.v.

Tiltak 21 – Økt satsing på tilståelsesdommer:

Utvalget legger til grunn at der straffesaker kan avgjøres ved tilståelsesdom - og ikke ved hovedforhandling - vil innebære klare ressursmessige besparelser, og en raskere og mer effektiv iretteføring av sakene. Utvalget peker herunder på store og til dels uforklarlige ulikheter mellom politidistriktene i andelen saker som avgjøres på denne måten. Å få avgjort flere saker som tilståelsessaker bør derfor prioriteres sterkere enn i dag, både i den løpende ledelsen av politidistriktene og gjennom statsadvokatenes fagledelse.

Troms og Finnmark statsadvokatembeter er enig i utvalgets beskrivelser og forslag. Samtidig er det nå en gang slik at den siktede er undergitt sin egen frie vilje og hverken kan pålegges å tilstå eller å forklare seg til politiet eller til domstolene, se EMK art. 6.

Samtidig er det enkelt å erkjenne at en effektiv og kvalitetsmessig god etterforskning, særlig i sakenes initiale fase, kan bidra til å motivere siktede til å tilstå. Det samme vil kvalitativt gode orienteringer til siktede om fordelene ved forenklet iretteføring av straffesaken samt mulighetene for tilståelsesrabatt, jf straffeloven (2005) § 78 bokstav f).

Det vil atter kunne bidra til flere tilståelsesdommer dersom oppnevnt forsvarer kan påta seg å orientere sin klient – i det konkrete tilfellet - om strafferettens system hva gjelder reaksjonsfastsettelse, herunder om formildende omstendigheter i straffeloven (2005) §§ 78 og 80 samt bestemmelsene om samfunnsstraff og ungdomsstraff. Det vises herunder til utvalgets forslag under punkt 8.3.2. hvor viktigheten av et godt samspill mellom påtalemyndigheten og forsvarer fremheves.

Avslutning:

Troms og Finnmark statsadvokatembeter stiller seg positive til flere av utvalgets forslag til tiltak. Samtidig har det vært nødvendig for oss å fremheve enkelte faktorer og nyansere andre. Enkelte av de foreslåtte tiltakene kan ventelig gjennomføres innenfor eksisterende rammer og strukturer. Andre vil – for å oppnå forventet effekt – kreve økt satsning på påtalemyndigheten som helhet.

Atter fremstår det for oss som klart at de verserende endringsprosessene under "prosjekt nytt politidistrikt" må få noe bedre tid til gjennomføring iverksetting før en kan se virkningene og eventuelle behov av betydning for påtalemyndighetens mandat og oppgaver. Gitt et forventet kvalitetsløft på etterforskning av alvorlige straffesaker, vil behovet for en større og kvalitativt bedre påtalemyndighet naturlig reise seg. Det ligger i dette at den verserende satsingen på politiet vil ha lite for seg om en ikke samtidig satser på og styrker den personellgruppen som skal lede etterforskningen, beslutte bruk av tvangsmidler, treffe påtalevedtak og deretter iretteføre straffesakene for domstolene.

Lars Fause
førstestatsadvokat